

Єгунов Ю.А.,
к.е.н., доцент,
Малишко В. С.,
к.е.н., доцент,

Одеський національний економічний університет

КЛАСИФІКАЦІЯ ПЛАНІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗАЛЕЖНО ВІД ЗМІСТУ І ТИПАМ ЦІЛЕЙ

З переходом до ринкової економіки значно актуалізувалася задача обґрунтування складу системи планів підприємства залежно від змісту планових рішень і типу поставлених в планах цілей. Специфіка змісту і цілей планування є не тільки найважливішою класифікаційною ознакою, а й основним критерієм виділення окремих видів планів. Інші ж ознаки (тривалість планового періоду, обов'язковість планових рішень та ін.) тільки доповнюють дану основну ознаку. В таблиці узагальнені представлені в економічній літературі підходи до класифікації планів за вказаною вище ознакою.

Таблиця

Класифікація планів (планування)
за змістом і типам цілей

Класиф-я	Види планів (планування)	Автори
1	- техніко-економічне - оперативно-виробниче	О. І. Яковлев, А. О. Устич; П. С. Харив В. Г. Золотогоров.
2	- техніко-економічне - оперативно-календарне (оперативно-виробниче) - соціального розвитку колективу	О. Г. Баранів; О. М. Свінцицька; Г. А. Семенов, В. К. Станчевский та ін.
3	- стратегічне - тактичне - оперативно-календарне (оперативно-виробниче)	В. М. Дякон; Н. О. Лисенко, Л. В. Транченко; І. М. Чуев, Л. М. Чечевицина; М. І. Бухалков; О.М. Ястремська; К. В. Яковенко Н. Д. Стрекалова.
4	- виробниче - маркетингове - фінансове - інвестиційне і т.д.	Н. М. Тюріна, М. Д. Ведерников, Г. І. Капинос; Л. А. Швайка.
5	- стратегічне - тактичне - оперативно-календарне - бізнес-планування	А. І. Ільїн; В. В. Іванова; О. В. Баскакова; Н. А. Платонова; Л. І. Шваб.
6	- стратегічне - оперативне - календарне	В. А. Горемикін

Техніко-економічне планування традиційно, ще з радянських часів, виділяється в якості основного виду комплексного планування виробничо-господарської діяльності підприємства. Історично усталеною формою даного виду планування, що охоплює всі сторони діяльності підприємства і його

структурних підрозділів, є планування економічного і соціального розвитку підприємства [1, с. 43]. Техніко-економічне планування, на наш погляд, цілком обґрунтовано можна виділяти як самостійний вид планування в залежності від змісту і призначення планів, що і відображено в класифікаціях 1 і 2 (таблиця).

Однак слід звернути увагу на високий ступінь агрегованості даного виду планування, що обумовлює необхідність його диференціації. З розвитком теорії і практики техніко-економічного планування на підприємстві, появою стратегічного і тактичного планування така диференціація, на наш погляд, стала ще більш необхідною. Зазначені види планування цілком обґрунтовано слід розглядати в складі основних видів планування на підприємстві, що виділяються в залежності від змісту і призначення планів, що і відображено в класифікаціях 3 і 5 (таблиця).

В класифікації 2 (таблиця) в якості окремого виду планування в залежності від його змісту і призначення автори виділяють «планування соціального розвитку колективу». До основних завдань останнього О. М. Свінцицька відносить поліпшення умов праці, задоволення побутових і соціально-культурних потреб працівників та їх сімей і т.п. [2, с. 18]. Однак зазначені завдання традиційно вирішуються в рамках техніко-економічного планування, зміст якого не обмежується суто виробничою діяльністю. Зокрема в складі таких розділів тактичного плану підприємства, як «План з праці» і «План соціального розвитку колективу». Винесення ж рішення задач, спрямованих на соціальний розвиток колективу, за рамки техніко-економічного планування, на наш погляд, нічим не обґрунтоване. Як не обґрунтоване і виділення планування соціального розвитку колективу в якості самостійного виду планування в залежності від змісту і призначення планів.

Переважає більшість економістів в якості самостійного виду планування (в залежності від змісту і призначення планів) в різній редакції виділяє оперативно-календарне планування, що відображено в класифікаціях 1-3 і 6 (таблиця). Оперативно-календарні плани мають специфічну форму, яка є похідною від їх змісту і призначення. Так, вони розробляються у вигляді календарних планів-графіків: запуску і випуску продукції на окремих стадіях виробничого процесу; відвантаження готової продукції споживачам і т.п. Звідси основною характеристикою зазначених планів в контексті даної класифікації є «календарний, а дефініція «оперативно-календарне планування» найбільш коректно відображає особливості даних планів в класифікації планів за їх змістом і призначенням.

За основу авторського варіанту класифікації планів за вказаною вище ознакою взята класифікація 5 (таблиця), в яку ми пропонуємо також включити такий найважливіший вид планів, як програми.

Література

1. Економіка підприємств: Посібник /за ред. П.С. Харіва. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 500 с.
2. Свінцицька О.М. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб.- К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 232 с.